

УДК: 65.011.12

ЖООПКЕРЧИЛИГИ ЧЕКТЕЛГЕН КООМДУ КАТТОО ЖАРАЯНЫ

Тентикулов Исхак, Tentikulov Ischak

Сейитбеков Сыргак, Seyitbekov Syrgak

Эмилов Нуркалый, Emilov Nurkaiuy

Эмилбеков Чынгыз, Emilbekov Chyngyz.

К.Ш. Токтомаматов атындагы

эл аралык университеттин II курсунун

«Юриспруденция» адистигинин магистранттары

Аннотация.

Заманбап укуктук талаада жоопкерчилиги чектелген коомду каттоо чарба жүргүзүүчү субъекттердин укуктук статусун калыптандыруунун негизги элементтеринин бири болуп саналат. Бул процесс ишкерлердин ишмердүүлүгүн мыйзамдуу жана мыйзамдуу деп таануунун тартибин жана шарттарын аныктоочу атайын ченемдик актылар менен жөнгө салынат. Бул макаланын алкагында бизнести каттоо түшүнүгү, анын Кыргыз Республикасынын укуктук институттар системасындагы ролу жана мааниси, ошондой эле аны ишке ашыруунун өзгөчөлүктөрү жана негизги укуктук кесепеттери каралат. Каттоонун теориялык негиздерин жана практикалык аспектилерин талдоо менен биз анын ишкердикти өнүктүрүү жана чарбалык ишмердүүлүктүн субъекттерин укуктук жактан коргоо үчүн мааниси жөнүндө толук түшүнүк алабыз.

Ачыкч сөздөр: коом, жоопкерчилик, каттоо, укук.

ПРОЦЕСС РЕГИСТРАЦИИ ОБЩЕСТВА С ОГРАНИЧЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Аннотация.

В современном правовом поле процесс регистрации общества с ограниченной ответственностью или бизнеса является одним из основных элементов формирования правового статуса хозяйствующих субъектов. Этот процесс регулируется специальными нормативными актами, определяющими порядок и условия признания деятельности предпринимателей законной и правомерной. В рамках данной статьи рассматриваются понятие регистрации бизнеса, его роль и значение в системе правовых институтов Кыргызской Республики, а также особенности его осуществления и основные правовые последствия. Анализ теоретических основ и практических аспектов регистрации позволяет получить полное представление о ее значении для развития предпринимательства и правовой защиты субъектов хозяйственной деятельности.

Ключевые слова: общество, ответственность, регистрация, право.

THE PROSESS OF REGISTRATION JOIN-STOCK COMPANY

Abstract.

In the modern legal framework, business registration is one of the main elements in forming the legal status of economic entities. This process is regulated by special legal acts that define the

procedure and conditions for recognizing entrepreneurs' activities as legal and legitimate. Within the framework of this article, the concept of business registration, its role and significance in the system of legal institutions of the Kyrgyz Republic, as well as the features of its implementation and main legal consequences are considered. An analysis of the theoretical foundations and practical aspects of registration allows gaining a complete understanding of its importance for the development of entrepreneurship and legal protection of economic entities.

Keywords: society, joint-stock, registration, law.

Жоопкерчилиги чектелген коом (ЖЧК) Кыргыз Республикасында ишкердик жүргүзүүнүн эң кеңири таралган уюштуруучулук-укуктук формаларынын бири болуп саналат. Бул форманын популярдуулугу каттоо процедурасынын салыштырмалуу жөнөкөйлүгү, катышуучулардын мүлктүк жоопкерчилигинин чектелгендиги жана компанияны башкаруудагы ийкемдүүлүгү менен түшүндүрүлөт. ЖЧК чакан жана орто бизнес үчүн да, ошондой эле ири коммерциялык долбоорлор үчүн да кеңири колдонулат, бул анын каттоо өзгөчөлүктөрүн талдоону ишкердиктин укуктук аспектилерин изилдөөнүн маанилүү элементи кылат.

Жоопкерчилиги чектелген коомдун укуктук табияты

ЖЧК – бул бир же бир нече катышуучу тарабынан түзүлгөн юридикалык жак, анын уставдык капиталы үлүштөргө бөлүнгөн. Коомдун катышуучулары коомдун милдеттенмелери боюнча жоопкерчилик тартпайт жана салынган салымдардын наркынын чегинде чыгым тартуу тобокелдигин көтөрүшөт. Жоопкерчиликтин мындай модели катышуучулардын жеке мүлкүн коргоону камсыз кылат жана ишкердик демилгенин өнүгүшүнө өбөлгө түзөт.

ЖЧКнын укуктук статусу Кыргыз Республикасынын жарандык мыйзамдары жана чарбалык коомдорду түзүү, иштетүү жана ишмердүүлүгүн токтотуу тартибин белгилеген атайын ченемдик актылар менен жөнгө салынат. Мыйзам уставдык капиталга, башкаруу органдарынын түзүмүнө, чечимдерди кабыл алуу жана пайданы бөлүштүрүү тартибине талаптарды аныктайт.

Жоопкерчилиги чектелген коомду каттоо этаптары

Жоопкерчилиги чектелген коомду каттоо процесси бир нече ырааттуу этаптарды камтыйт, алардын ар бири укуктук мааниге ээ жана белгиленген тартиптерди сактоону талап кылат.

1. Коомду түзүү жөнүндө чечим кабыл алуу

Баштапкы этап болуп уюштуруучунун же уюштуруучулардын чогулушунун коомду түзүү жөнүндө чечими эсептелет. Эгерде бир уюштуруучу болсо, ЖЧКны түзүү жөнүндө чечим түзүлөт, ал эми бир нече болсо - уюштуруу чогулушунун протоколу. Бул документте келечектеги ишкананын негизги параметрлери чагылдырылат, анын ичинде:

- коомдун аталышы; уставдык капиталдын өлчөмү;
- катышуучулардын курамы;
- үлүштөрдү бөлүштүрүү тартиби;
- аткаруу органынын дайындалышы.

Бул этап юридикалык мааниге ээ, анткени ал уюштуруучулардын эркин билдирүүсүн тастыктайт жана уюштуруу документтерин даярдоого негиз болуп саналат.

2. Уюштуруу документтерин даярдоо

Коомдун негизги уюштуруу документи болуп устав эсептелет, ал уюмдун укуктук статусун жана ички түзүмүн аныктайт. Уставда төмөнкүлөр көрсөтүлөт:

- толук жана кыскартылган аталышы;
- юридикалык дереги;
- максаттары жана ишмердүүлүгүнүн түрлөрү;
- коомду башкаруу тартиби;
- катышуучулардын укуктары жана милдеттери;
- пайданы бөлүштүрүү тартиби;
- катышуучулардын чыгуу жана үлүштөрдү өткөрүп берүү тартиби.

Уставды туура тариздөө маанилүү, анткени ал катышуучулардын ортосундагы ички мамилелерди жөнгө салат жана ишкананын иштөө механизмин аныктайт.

3. Уставдык капиталды түзүү

Уставдык капитал коомдун ишмердүүлүгүнүн мүлктүк негизин түзөт жана акча каражаттарынын, мүлктүн же мүлктүк укуктардын эсебинен түзүлүшү мүмкүн. Мыйзам анын киргизүү тартибине, ошондой эле түзүү мөөнөттөрүнө талаптарды коёт.

Уставдык капиталдын болушу коомдун финансылык туруктуулугун камсыздайт жана кредиторлор үчүн кошумча кепилдик болуп саналат.

4. Мамлекеттик каттоодон өтүүгө документтерди тапшыруу

Уюштуруу документтери даярдалгандан кийин, уюштуруучулар каттоо жөнүндө арызды ыйгарым укуктуу мамлекеттик органга тапшырышат. Арызга төмөнкүлөр тиркелет:

- коомдун уставы;
- түзүү жөнүндө чечим же чогулуштун протоколу;
- уюштуруучулар жана жетекчи жөнүндө маалымат;
- мамлекеттик алымды төлөгөндүгү жөнүндө документтер;
- юридикалык даректи тастыктаган документтер.

Каттоочу орган документтерди текшерет жана эгерде бузуулар жок болсо, каттоо жөнүндө чечим кабыл алат.

5. Мамлекеттик реестрге маалыматтарды киргизүү

Оң чечим кабыл алынгандан кийин коом жөнүндө маалыматтар Юридикалык жактардын бирдиктүү мамлекеттик реестрине киргизилет, бул жаңы ишкердик субъектинин пайда болгондугун тастыктайт. Ушул учурдан тартып коом укукка ээ болуп, чарбалык ишмердүүлүктү жүргүзө алат.

Коомду башкаруу органдары

ЖЧКнын маанилүү өзгөчөлүгү - башкаруу органдарынын белгиленген системасынын болушу. Аларга төмөнкүлөр кирет:

- жогорку орган - катышуучулардын жалпы чогулушу;
- аткаруу органы - директор же коллегиялдуу орган;
- зарыл болгон учурда - байкоочу кеңеш же текшерүү комиссиясы.

Башкаруунун так регламенттелген системасынын болушу коомдун ишмердүүлүгүнүн ачык-айкындуулугун жана катышуучулардын укуктарын коргоону камсыз кылат.

ЖЧКны каттоонун артыкчылыктары жана укуктук өзгөчөлүктөрү ЖЧКны каттоо бир катар артыкчылыктарга ээ, алар бул форманын популярдуулугуна өбөлгө түзөт:

- катышуучулардын чектелген жоопкерчилиги;
- түзүү жол-жобосунун салыштырмалуу жөнөкөйлүгү;
- пайданы бөлүштүрүүдөгү ийкемдүүлүк;
- инвестицияларды тартуу мүмкүнчүлүгү;
- контрагенттер тарабынан ишенимдин жогору болушу.

Ошол эле учурда, мыйзамдарды кылдаттык менен сактоону талап кылган белгилүү бир өзгөчөлүктөр да бар, анын ичинде бухгалтердик эсеп жүргүзүү, финансылык отчеттуулукту даярдоо жана корпоративдик жол-жоболорду сактоо зарылдыгы.

Жоопкерчилиги чектелген коомду каттоодогу юридикалык тобокелдиктер Процедуранын салыштырмалуу жөнөкөйлүгүнө карабастан, иш жүзүндө укуктук тобокелдиктер келип чыгышы мүмкүн, мисалы:

- уюштуруу документтериндеги каталар;
- үлүштөрдү туура эмес бөлүштүрүү;
- аталышка коюлган талаптарды бузуу;
- катышуучулар жөнүндө маалыматтардын анык эместиги;

- уставдык капиталды түзүү мөөнөттөрүн сактабоо.

Каттоо этабында ушул сыяктуу тобокелдиктерди аныктоо жана жоюу кийинки укуктук талаш-тартыштардан жана финансылык жоготуулардан качууга мүмкүндүк берет.

Ишкердикти өнүктүрүү үчүн ЖЧКны каттоо мааниси

ЖЧК экономикада маанилүү ролду ойнойт, анткени ал укуктук коргоону жана уюштуруу ийкемдүүлүгүн айкалыштырган бизнести жүргүзүүнүн оптималдуу формасын камсыз кылат. Каттоонун жөнөкөйлүгү жана иштөөнүн түшүнүктүү эрежелери чакан жана орто бизнестин өнүгүшүнө өбөлгө түзөт, инвестициялык активдүүлүктү стимулдайт жана ишкердик активдүүлүктүн деңгээлин жогорулатат.

Ошентип, жоопкерчилиги чектелген коомду каттоо туруктуу ишкердик субъектисин түзүүгө багытталган комплекстүү юридикалык процедура болуп саналат.

Каттоо этабында бардык укуктук талаптарды сактоо коомдун иштешинин мыйзамдуулугун, катышуучулардын кызыкчылыктарын коргоону жана анын ишмердүүлүгүнүн туруктуулугун камсыз кылат.

Адабияттар тизмеси

1. Кыргыз Республикасынын Жарандык кодекси (I–II бөлүктөрү).
2. Кыргыз Республикасынын «Юридикалык жактарды жана жеке ишкерлерди мамлекеттик каттоо жөнүндө» мыйзамы.
3. Кыргыз Республикасынын «Жоопкерчилиги чектелген коомдор жана акционердик коомдор жөнүндө» мыйзамы.
4. Кыргыз Республикасынын «Жеке ишкерлер жөнүндө» мыйзамы.
5. Кыргыз Республикасынын Административдик жоопкерчилик жөнүндө кодекси.

6. Кыргыз Республикасынын «Электрондук документ жана электрондук кол тамга жөнүндө» мыйзамы.
7. Кыргыз Республикасынын Салык кодекси.